

Kulturutskottet

Redogörelse för internationella ekonomiska relationer och utvecklingssamarbete

Till utrikesutskottet

INLEDNING

Remiss

Redogörelse för internationella ekonomiska relationer och utvecklingssamarbete (SRR 4/2024 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för utlåtande till utrikesutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- avdelningschef Juha Savolainen, utrikesministeriet
- undervisningsråd Kati Anttalainen, undervisnings- och kulturministeriet
- ledande expert Niina Tenhio, Kompetenscentret för utvecklingssamarbete inom utbildningssektorn FinCEED
- specialsakkunnig Samuli Maxenius, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- expert Peter Pahlman, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry
- verksamhetsledare Heikki Holopainen, Finlands universitetsrektors råd UNIFI rf
- doktor i ekonomiska vetenskaper Ritva Reinikka.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Omnia Education Partnerships Ltd
- Kyrkans utlandshjälp
- Lärare utan gränser
- Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
- Bildningsbranschen rf
- Suomalaiset kehitysjärjestöt - Finnish Development NGOs Fingo ry
- Finlands UNICEF rf
- Finlands studentkårers förbund FSF rf
- utrikesråd, f.d. ambassadör Matti Kääriäinen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Redogörelsen för internationella ekonomiska relationer och utvecklingssamarbete kompletterar den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen (SRR 3/2024 rd) med mer detaljerade åtgärder. Prioriteringar i Finlands utvecklingspolitik är enligt redogörelsen stärkande av ställningen och rättigheterna för kvinnor och flickor, kvinnors och flickors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter samt utbildning och klimatåtgärder.

Kulturutskottet välkomnar att Finland i utvecklingspolitiken och utvecklingssamarbetet stöder sig på sina egna styrkor, där vi har goda möjligheter att stödja hållbar utveckling. Utskottet anser att utbildning är en ytterst viktig prioritering i utvecklingssamarbetet. Utskottet betonar liksom redogörelsen vikten av att stödja möjligheterna till utbildning för kvinnor och flickor.

Utbildning som prioritering

I redogörelsens avsnitt om att höja utbildningsnivån lyfts det fram att Finland i sitt samarbete fokuserar särskilt på utbildning för flickor, lärarutbildning, yrkesutbildning samt utbildning för personer med funktionsnedsättning. I redogörelsen konstateras också att skolmåltiderna och det digitala lärandet är en viktig del av det finländska utbildningsområdets arbete. Kulturutskottet instämmer i redogörelsens målsättningar.

Även om utbildningen nämns som en prioritering inom utvecklingspolitiken, innehåller redogörelsen dock relativt lite information om utvecklingssamarbetets närmare innehåll. Avsnittet om utbildning i redogörelsen omfattar fyra åtgärder. Kulturutskottet instämmer i sakkunnigas yttranden om att de åtgärdsförslag i redogörelsen som gäller utbildning kunde ha varit mer konkreta. Utskottet noterar också att en åtgärd för att höja utbildningsnivån enligt redogörelsen är att stödja Unicefs innovationsverksamhet, men de centrala utbildningsfonderna Global Partnership for Education (GPE) och Education Cannot Wait (ECW) nämns inte i redogörelsen.

Utvecklingssamarbetet som gäller utbildning granskas i redogörelsen i första hand ur ett handels-ekonomiskt perspektiv. Kulturutskottet betonar i detta sammanhang också vikten av kulturella rättigheter för alla barn och unga rent allmänt. Det är av största vikt att utvecklingssamarbetet når i synnerhet de barn och unga som är mest utsatta, framhåller utskottet.

Utbildning är en av de viktigaste tjänster som flyktingar behöver och integrationen av flyktingar i de nationella utbildningssystemen betraktas som en prioriterad hållbar lösning. Den beredskapen behövs såväl i Finland, till exempel i fråga om ukrainska flyktingar, som i utvecklingsländerna.

Samarbete med flera aktörer

Kulturutskottet välkomnar att utvecklingssamarbetet sker via internationella organisationer, EU-institutioner och -medlemsländer, inhemska ämbetsverk, högskolor och forskningsinstitut, frivilligorganisationer och näringslivet samt företag. Liksom det påpekas i redogörelsen spelar det civila samhället och även de finländska frivilligorganisationerna en viktig roll i genomförandet av

Utlåtande KuUU 12/2024 rd

Finlands utrikes- och utvecklingspolitiska mål. Utskottet ser det som viktigt att frivilligorganisationernas betydelse i utvecklingssamarbetet identifieras och erkänns.

Utskottet konstaterar att det behövs aktörer från och samarbete mellan olika samhällssektorer för ett resultatrikt och effektivt utvecklingssamarbete. Avsikten är att inte bara organisationerna utan också företagen och det finländska näringslivet i fortsättningen i högre grad än tidigare ska delta i samarbetet. Utskottet erfar att de åtgärder som vidtas vid frivilligorganisationer, offentliga myndigheter och transnationella organisationer samt inom den privata sektorn kompletterar varandra och därför behövs allas insatser.

EU:s utvecklingssamarbete

Enligt redogörelsen är Finland en aktiv del av Europeiska unionen och det internationella samfundet i sin utvecklingspolitik. Huvudmålen för EU:s utvecklingspolitik är att minska fattigdomen och stödja säkerhet och stabilitet. I redogörelsen konstateras det att EU och dess medlemsländer tillsammans utgör världens största biståndsförskott och att EU strävar efter att lösgöra sig från den traditionella rollfördelningen mellan biståndsgivare och biståndsmottagare. Målet är jämlika partnerskap med utvecklingsländerna och Global Gateway-strategin är en viktig del av detta.

EU-strategin Global Gateway stärker EU:s partnerskap med utvecklingsländer genom infrastrukturprojekt som samtidigt främjar uppnåendet av ländernas utvecklingsmål. Utskottet konstaterar att utbildning är en av prioriteringarna i Global Gateway-strategin. Utskottet anser att Finland bör sträva efter att utbildningen också i fortsättningen är en prioritering för EU:s internationella partnerskap.

Avslutningsvis

Finansieringen av utbildningen som en prioritering minskar med 30 procent. När besparingarna fördelas måste man sörja för resurserna för utbildningen som en prioritering för Finlands utvecklingssamarbete. Klimatkrisen och de ökade konflikterna medför att behovet av utbildning i kris-situationer (Education in Emergencies) ökar.

Kulturutskottet ställer sig positivt till att de minskade resurserna strategiskt riktas till sådan verksamhet som har så stort genomslag som möjligt. I redogörelsen påpekas det att effektivitet förutsätter att de centrala riskerna identifieras och att konsekvenserna av dem lindras. Utskottet framhåller att det är viktigt att riskhanteringen förblir en väsentlig del av verkställandet av utvecklingsfinansieringen och att användningen av finansieringen som riktas till utvecklingssamarbetet övervakas effektivt.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottet föreslår

att utrikesutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande KuUU 12/2024 rd

Helsingfors 7.11.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
vice ordförande Ari Koponen saf
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Inka Hopsu gröna
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Nasima Razmyar sd
medlem Markku Siponen cent (delvis)
medlem Jaana Strandman saf
medlem Oskari Valtola saml
ersättare Ritva Elomaa saf
ersättare Teemu Keskisarja saf
ersättare Marko Kilpi saml.

Sekreterare var

utskottsråd Maiju Tuominen.

Utlåtande KuUU 12/2024 rd

Avvikande mening

Avvikande mening

Motivering

Utbildningen har varit en prioritering för Finlands utvecklingssamarbete, och så måste det vara även i fortsättningen. Att förbättra tillgången till utbildning är viktigt för att minska fattigdomen och främja en hållbar utveckling. Nedskärningarna i anslagen för utvecklingssamarbetet kommer dock att ha en enorm inverkan på utbildningssektorn. Finlands satsningar på att understöd utbildning minskar kraftigt, eftersom finansieringen av utvecklingssamarbetet som gäller utbildning minskas med 30 procent jämfört med 2023 års nivå. Redogörelsen bör tydligare lyfta fram Finlands mål att stärka finansieringen av utvecklingssamarbetet i enlighet med FN:s rekommendation.

Redogörelsen fokuserar på handelsrelaterade mål, och de sträcker sig också till utbildningspolitiken. Redogörelsen tar i stor utsträckning fasta på Finlands strategiska intressen och fördelar. Det viktigaste målet för utvecklingssamarbetet är förankringen i de mänskliga rättigheterna när man drar upp riktlinjer för och genomför utvecklingspolitiken och -samarbetet inom utbildningssektorn och gör ändringar i fördelningen av finansieringen. Alla har rätt till utbildning och uppmärksamhet måste särskilt riktas till de mest utsatta barnen och unga. Det är viktigt att det finns förutsättningar för mänskliga rättigheter, utbildning och bildning också i utvecklingsländerna. Om finansieringen av utvecklingssamarbetet i hög grad bygger på Finlands nyttotänkande, när finansieringen inte de länder som har det sämst ställt. Handelspolitiken bör därför kopplas till hållbar utveckling och därtill hörande mål och bedrivs på hållbara villkor.

I redogörelsen betonas också utbildningsexporten. Finland måste bättre än tidigare se till att problemen som hänför sig till utbildningsexporten åtgärdas och att de studerandes rättigheter tryggas. Å andra sidan behandlar utskottet för närvarande regeringens proposition med förslag till heltäckande terminsavgifter för studerande från länder utanför EU och EES. Det kommer att försvåra studiemöjligheterna i Finland för sådana studerande som kommer från de allra fattigaste länderna eller som har de sämsta ekonomiska förutsättningarna. Redogörelsen bör därför närmare behandla särskilt den avgiftsbelagda examensutbildningen med tanke på såväl utbildningsexporten som utvecklingssamarbetet.

Satsningar på lärarnas utbildning, arbetsförhållanden och arbetsvillkor måste vara en viktig del av Finlands utvecklingssamarbete. Det är det enda sättet att lösa den globala utbildningskrisen. När den nyvalda EU-kommissionen inleder sitt arbete måste Finland bidra till att utbildningen förblir en prioritering i unionens utvecklingssamarbete.

Klimatkrisen och de ökade konflikterna medför ett större behov av utbildning i krissituationer och av humanitärt bistånd. Redogörelsen bör bättre lyfta fram utbildningens betydelse vid kriser och utbildningen som en del av Finlands humanitära bistånd.

Avvikande mening

Jag föreslår

Utlåtande KuUU 12/2024 rd
Avvikande mening

att utrikesutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 7.11.2024

Pia Lohikoski vänst